

Nr 73.

Av herr Gillström och herr Nilsson, Hjalmar, *om vissa ändringar i statsbidragsbestämmelserna rörande skolskjutsverksamheten.*

Genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 december 1932 (nr 589) om statsbidrag till bestridande av kostnaderna för fortsättningsskolväsendets centralisering gavs de enskilda skoldistriktet möjlighet att med bidrag av staten nedbringa det allmännas samlade kostnader för upprätthållande av undervisningen i denna skolform. Dessa bestämmelser äger alltfört giltighet, ehuru smärre jämkningar i utgående bidragsbelopp under årens lopp vidtagits. Genom kungl. kungörelsen 1946:295 har skoldistrikt dessutom meddelats möjlighet att erhålla statsbidrag till skolskjuts även med fordon, som framförs av barnen själva (s. k. självskjuts). Statsbidrag till fortsättningsskolväsendets centralisering utgår sålunda för följande anordningar, nämligen dels inackordering av fortsättningsskolelever — i skolhem eller enskilda hem — och dels skolskjuts åt skolpliktiga — inkluderande även självskjuts.

Enligt innehållet i 2 och 3 §§ förstnämnda kungörelse maximeras statsbidraget till högst två kronor per elev och dag eller per inbesparad fortsättningsskolkurs till högst det belopp, som 180 undervisningstimmar enligt timtaxa TC 17 skulle innebära i lärarlön. Sistnämnda begränsning torde numera sakna betydelse, så däremot icke begränsningen till högst två kronor per elev och dag. I glesbefolkade skoldistrikt kan för ett mindre antal elever kostnaderna för deras färd till och från skolan, respektive inackorderingskostnader för kurstiden stiga till väsentligt högre dagsbelopp. Dessa skoldistrikt får därför vidkännas en merutgift för fortsättningsskolväsendets upprätthållande som tätbebyggda skoldistrikt slipper undan. Om nämligen här berörd dagskostnad per elev icke överstiger två kronor, erhåller skoldistriktet 100 procent statsbidrag till centraliseringsutgiften.

Läsåret 1950/51 hade omkring 21 procent av de skolpliktiga i vårt land åttaårig skolgång. I skoldistrikt med åttaårig skolförmån förekommer ingen fortsättningsskola. Sådana skoldistrikt erhåller statsbidrag enligt för folkskolan gällande grunder till skolskjutsar och till inackordering av barn även i det åldersstadium, som motsvarar fortsättningsskolans elever. Antalet skoldistrikt med åttaårig folkskola kommer att väsentligt öka de närmaste åren, innebärande en motsvarande minskning av fortsättningsskolorganisationen. Vid sådant förhållande synes det oss vara mindre önskvärt att bibehålla skilda bestämmelser om statsbidragets storlek till kommuner, som »centraliserar» fortsättningsskolväsendet, respektive kommuner, som »centraliserar» folkskolväsendet enkannerligen dess högstadium.

Statsbidraget till »centraliseringskostnader» för folkskolväsendet utgår i regel med 80 procent av bruttokostnaden och regleras genom kungl. kungörelserna den 30 juni 1947 (nr 346) angående statsbidrag för anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn (inbegripet även statsbidrag till s. k. självskjuts) samt den 17 juni 1943 (nr 538) angående statsbidrag för inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.

Såsom vi i korthet här ovan antytt innebär nu gällande bestämmelser om statsbidrag till fortsättningsskolväsendets centralisering, att vissa kommuner för inackorderings- eller skolskjutskostnader får mindre än 80 procent — under det att vissa kommuner kan få upp till 100 procent statsbidrag för samma ändamål.

Upprätthållandet av skilda bestämmelser för statsbidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet samt för statsbidrag till skolskjutsar och inackordering åt folkskolelever innebär enligt vår uppfattning en dualism, som snarast möjligt bör avskaffas. Ur administrativ synpunkt skulle upphävandet av särbestämmelserna för fortsättningsskolväsendets centralisering innebära en betydelsesfull förenkling. En viss, om också obetydlig, utjämning av kostnaderna kommunerna emellan skulle ernås med likartade statsbidrag på 80 procent. Statsverkets kostnader bleve med all säkerhet icke större än nu beräknade, då det större bidraget till glesortskommunerna skulle motsvaras av lägre bidrag till tätortskommunerna i enlighet med vad ovan anförts.

Med åberopande av vad sålunda anförts får vi föreslå,

att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda sådana författningsändringar, att de bestämmelser som nu gäller för statsbidrag till anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn i folkskola och statsbidrag till inackordering av barn tillhörande folkskolstadiet fr. o. m. redovisningsåret 1953/54 kommer att gälla även för elever i av skol-distrikt upprätthållen fortsättningsskola, samt

att det anslag till centralisering av fortsättningsskolväsendet som finnes upptaget i budgeten för 1953/54 måtte få överföras till motsvarande anslag för statsverkets utgifter till bestridande av kostnader för skolskjutsar (egentliga skolskjutsar och självskjutsar) och inackordering av folkskolbarn.

Stockholm den 21 januari 1953.

A. Gillström.

Hjalmar Nilsson.